

MINISTERSTWO ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

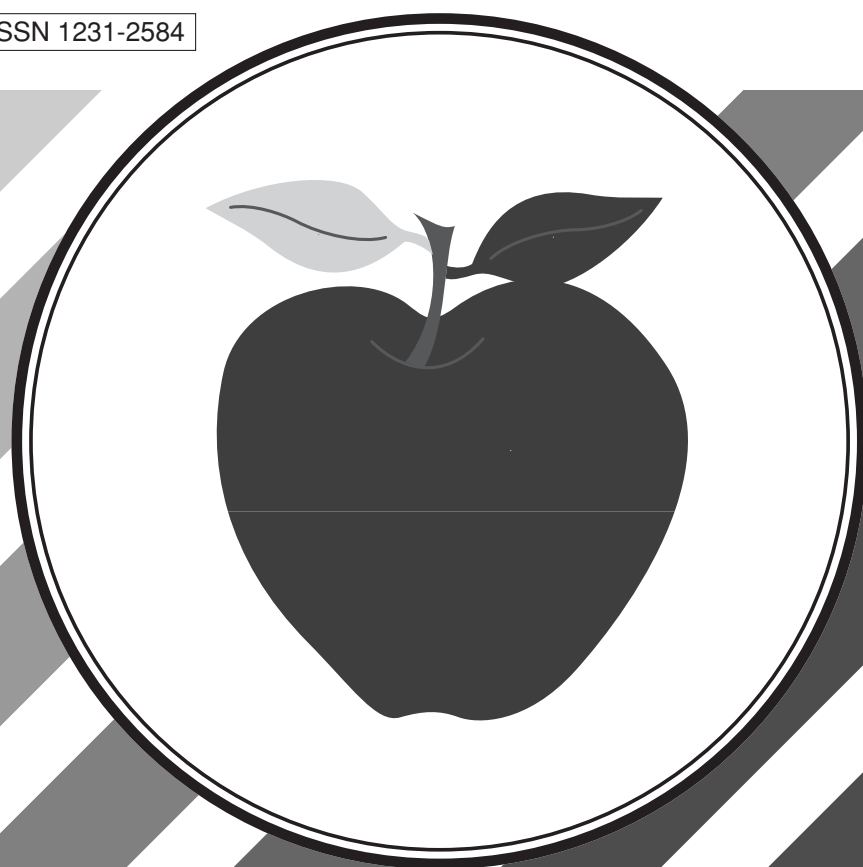
INSTYTUT
EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI
ŻYWNOŚCIOWEJ

NR
15

RYNEK OWOCÓW I WARZYW

stan i perspektywy

ISSN 1231-2584

**RAPORTY
RYNKOWE**

LISTOPAD 1999

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
- II. Produkcja i rynek owoców
 - 1. Produkcja
 - 2. Przetwórstwo
 - 3. Handel zagraniczny
 - 4. Ceny detaliczne i spożycie
- III. Produkcja i rynek warzyw
 - 1. Produkcja
 - 2. Przetwórstwo
 - 3. Handel zagraniczny
 - 4. Ceny detaliczne i spożycie

**Przy publikowaniu całości lub fragmentów raportu oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Raport przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ
00-002 Warszawa, Świętokrzyska 20
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski tel: 827-36-64

AUTORZY:

Bożena Nosecka

- Zakład Badań Rynkowych IERiGŻ •
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 553

Ewa Rosiak

- Zakład Badań Rynkowych IERiGŻ •
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 595

Iwona Szczepaniak

- Zakład Ekonomiki Przemysłu Spożywczego IERiGŻ •
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 770

Anna Bugała

- Zakład Badań Rynkowych IERiGŻ •
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 440

Raport zatwierdziła w dniu 16.11.1999 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Marian Brzóska (sekretarz), Tadeusz Chrościcki, Eugeniusz Gorzelak, Teresa Jabłońska-Urbaniak, Wojciech Józwiak,
Ryszard Kreft, Ewa Król-Pol, Jan Małkowski, Krzysztof Mateńko, Bożena Nowicka, Roman Urban, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejny raport wydany będzie w lipcu 2000 r.

W serii Raporty Rynkowe w najbliższym czasie ukaza się:

1. Rynek rzepaku /16/ • grudzień 1999,
2. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa /17/ • marzec 2000,
3. Rynek pasz /7/ • kwiecień 2000,
4. Rynek ziemniaka /17/ • kwiecień 2000,
5. Rynek cukru /17/ • kwiecień 2000,
6. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi /11/ • maj 2000,
7. Rynek drobiu i jaj /17/ • maj 2000,
8. Rynek mleka /18/ • maj 2000,
9. Rynek mięsa /18/ • maj 2000,
10. Rynek zbóż /18/ • czerwiec 2000,
11. Rynek ziemi rolniczej /3/ • czerwiec 2000,
12. Rynek owoców i warzyw /16/ • lipiec 2000.

1. Według ocen z września w 1999 r., produkcja owoców wyniosła 2,3 mln ton i była o 11% niższa niż w roku poprzednim. Wyższe były jedynie zbiory truskawek, aronii i borówki wysokiej. Na spadku produkcji owoców z drzew i większości owoców jagodowych zaważyło obniżenie plonów w następstwie, wynikających z wiosennych przymrozków, uszkodzeń kwiatów i pąków. Zbiory warzyw były w 1999 r. o 9% niższe i wyniosły 5,7 mln ton. Spadła produkcja niemal wszystkich warzyw gruntowych. Decydujące było tu zmniejszenie powierzchni upraw wynikające z niskich cen skupu warzyw po rekordowych zbiorach w 1998 r. Natomiast plony większości warzyw gruntowych nie odbiegały znacznie od wysokiego poziomu ubiegłorocznego. W 1999 r. utrzymała się tendencja wzrostowa w uprawie warzyw spod osłon. Produkcja ta będzie wyższa w porównaniu z I połową lat dziewięćdziesiątych o ponad 35%. Tendencja wzrostowa w produkcji warzyw spod osłon to wynik wysokiej opłacalności produkcji kształtowanej przez postęp technologiczny i ograniczenie konkurencyjności cenowej importowanych pomidorów i ogórków.

2. W wyniku spadku zbiorów, ceny skupu większości owoców były wyższe niż w roku poprzednim, przy czym najwyższy był wzrost cen jabłek i porzeczek czarnych. Obniżeniu zbiorów towarzyszyło tu duże zapotrzebowanie na przetwory tych owoców (koncentrat jabłkowy, mrożonki) na zagranicznych rynkach zbytu. Niższe w 1999 r. były jedynie ceny truskawek, malin i agrestu. Spadek cen truskawek wynikał z wyższych zbiorów i niskiej jakości tych owoców. Ograniczenie możliwości zbytu było też przyczyną obniżenia cen skupu malin i agrestu. Niższe zbiory wpłynęły na zwiększenie cen większości warzyw gruntowych. Od poziomu roku poprzedniego nie odbiegały jedynie ceny ogórków.

Ekonomiczne warunki produkcji były w 1999 r. szczególnie ko-

rzystne dla producentów owoców z drzew. Wyraźne pogorszenie koniunktury nastąpiło natomiast na rynku większości owoców jagodowych. Wzrost cen skupu warzyw gruntowych był wprawdzie wyższy od wskaźnika inflacji, jednakże nominalne ceny niewiele będą odbiegały od poziomu rejestrowanego w 1997/98 r.

3. Obniżenie zbiorów owoców i warzyw, przy pogorszeniu sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstw przemysłu owocowo-warzywnego, zadecydowało o zmniejszeniu skali przetwórstwa owoców z 1,3 do 1 mln ton, a przetwórstwa warzyw z 600 do 500 tys. ton. Spadek przetwórstwa warzyw był większy od obniżenia zbiorów w następstwie trudności z zaspodarowaniem produkcji przetworów uzyskanych z rekordowych zbiorów 1998 r. Zmniejszenie skali przerobu dotyczyło niemal wszystkich warzyw gruntowych. O głębokim spadku przetwórstwa owoców zadecydowało głównie ograniczenie przetwórstwa jabłek.

W 1999/2000 r. łączna produkcja przetworów owocowych i warzywnych obniży się z 1,7 do 1,6 mln ton, przy czym produkcja będzie nadal o 60% wyższa niż w II połowie lat osiemdziesiątych. W sezonie bieżącym najgłębszy będzie spadek produkcji zagęszczonego soku jabłkowego. Produkcja prognozowana jest tu na ok. 65-70 tys. ton i jest to najniższy poziom w latach dziewięćdziesiątych. Niższa będzie też znacznie produkcja mrożonych warzyw, koncentratu pomidorowego a także dżemów, marynat i konserw warzywnych. W związku z wysokimi zbiorami truskawek, od poziomu z 1998/99 r. może nie odbiegać łączna produkcja owoców mrożonych. Wyższa o ok. 4-5% będzie produkcja soków pitnych i napojów. Mimo zahamowania obserwowanej w ostatnich latach dynamicznej tendencji wzrostowej w produkcji, udział soków i napojów stanowił będzie w sezonie bieżącym ok. 45% łącznej produkcji przetworów owocowych i warzyw-

nych wobec 40% w 1998/99 r. i 10% na początku lat dziewięćdziesiątych.

4. W sezonie bieżącym w obrotach handlu zagranicznego produktami ogrodnictwa ujemne saldo obrotów może się pogłębić do ponad 100 mln USD wobec 78 mln USD w 1998/99 r. (bez grzybów, ziemniaków i ich przetworów). Będzie to wynikać z obniżenia wpływów z eksportu i utrzymania tendencji wzrostowej w imporcie owoców południowych a także zwiększenia wydatków na import warzyw strefy umiarkowanej. Na spadku eksportu zaważy obniżenie wpływów z eksportu mrożonych owoców i warzyw – podstawowych pozycji w polskim eksporcie produktów ogrodnictwa. Decydujący dla obniżenia wpływów z eksportu mrożonych owoców będzie spadek notowań truskawek i mniejszy wolumen sprzedaży pozostałych owoców mrożonych. Zmniejszenie wpływów z eksportu mrożonych warzyw to wynik spadku wielkości sprzedaży, przy utrzymaniu średnich cen transakcyjnych na poziomie sezonu poprzedniego. W 1999/2000 r. niższe będą także wpływy z eksportu schłodzonych owoców jagodowych, jabłek, większości warzyw gruntowych a także, w następstwie załamania gospodarki krajów b. ZSRR, produktów o wyższym stopniu przetworzenia. Wyższa będzie natomiast wartość eksportu koncentratu jabłkowego. Wzrost cen eksportowych, wynikający z niedoborów tego produktu na rynku światowym, w pełni zrekompenzuje tu obniżenie wolumenu sprzedaży.

5. W efekcie spadku zbiorów, wskaźnik wzrostu cen detalicznych owoców i warzyw w 1999/2000 r. będzie wyższy niż wzrost cen całej żywności, a udział wydatków na owoce i warzywa w ogólnych wydatkach na żywność wyniesie odpowiednio 6 i 8%. Spadek podaży warzyw kierowanych do konsumpcji bezpośredniej, w efekcie ograniczonych możliwości

zbytu na rynkach wschodnich i zmniejszenia zapotrzebowania przemysłu przetwórczego, będzie niższy od zmniejszenia zbiorów. Według wstępnych ocen spożycie warzyw i ich przetworów wynieść może w 1999/2000 r. ok. 121 kg wobec 131 kg w sezonie poprzednim, natomiast konsumpcja owoców w przeliczeniu na 1 mieszkańca obniżyć się może z 56 do 55 kg. Re-

latywnie niewielki spadek konsumpcji wynikał tu będzie ze wzrostu znaczenia w spożyciu owoców południowych i ich przetworów.

6. Rozwój cen skupu owoców i warzyw w 1999 r. wskazuje na utrzymanie się długookresowej tendencji powiększania powierzchni sadów, zahamowanie trendu wzrostowego powierzchni planta-

cji malin, kontynuowanie długookresowej tendencji spadku areалу truskawek a także pomidorów i ogórków. Ponadto ograniczone zostanie tempo spadku powierzchni plantacji porzeczek, a na pewno poprawi się agrotechnika na plantacjach tych owoców. W 2000 r. wyższa będzie powierzchnia upraw większości podstawowych warzyw gruntowych.

SUMMARY

1. According to September estimation fruit production in 1999 totalled about 2,3 mill tons and was lower by 11% than recorded in 1998. Only the production of strawberries, Aronia Sp. and Canadian berry was higher than previously. Overall decrease in fruit production was caused decline in yields of tree crops and majority of berry crops that were subject to frost damage in the spring. Vegetable production amounted to 5,7 mill ton and was by 9% higher than recorded in 1998. Production of majority of ground vegetables declined. Record crops in 1998 pushed vegetable prices down that resulted in contraction of vegetable area. Having yield virtually unchanged from high level recorded last year contraction in vegetable area had exclusive impact on the level of their production. On the other hand production of vegetable from covers kept growing. Their crops in 1999 were higher by 35% as compared to average level from the first half of the 90's. Increase in the production of vegetable from covers results from high profitability of production shaped by technological improvement and limited competition of imported tomatoes and cucumbers.

2. In result of low crops prices of majority fruits were higher than observed in the previous season. The highest growth concerned the prices of apples and black currant. Decline in crops was accompanied by increase in demand for processed fruit products (apple concentrate, frozen fruits) in the world market. Only the prices of strawberries, raspberries and gooseberries were recorded lower than a year ago. High crops and poor quality caused decline in strawberry prices while contraction of the market capacity sloped down the prices of raspberries and gooseberries. Lower than in the previous season crops of ground vegetables pushed their prices up. Only cucumber prices reminded unchanged from last year.

Economic conditions of production in 1999 were particularly favourable for the producers of tree crops. On the other hand significant deterioration in case of majority of berry crops was observed. Rise in ground vegetable prices was in fact higher than inflation rate but nominal prices are not to differ significantly from the level recorded in the 1999/98 season.

3. Decline in overall fruit and vegetable crops combined with deterioration of economic condition in fruit processing enterprises led to decline in fruit processing from 1,3 to 1,0 mill tons and from 600 to 500 thousand tons in case of vegetable processing. Due to difficulties with utilisation of 1998 bumper crops the decline in processing was deeper than the decline in crops. Decrease in processing concerned majority of ground vegetables. Lower level of apple processing caused overall decline in fruit processing.

In the 1999/2000 season total production of fruit and vegetable products is to decline from 1,7 to 1,6 mill tons remaining still higher by 60% than in the second half of the 80's. The deepest decline is expected in case of apple concentrate production, which is forecast at 65-70 thousand tons (the lowest level in the 90's). The production of frozen vegetables, tomato concentrate and jams marinates and canned vegetables is forecast to decline significantly too. High strawberry crops cause that frozen strawberry production will remain the same as in the 1998/99 season. The production of fruit juices and beverages will rise by some 4-5%. The dynamics of the observed in the last few years growth tendency in fruit juices and beverages production has been hampered. Besides that their share in total fruit and vegetable production will reach 45% versus 40% in the previous season and 10% at the beginning of the 90's.

4. The balance of foreign trade may further deteriorate to over 100 mill USD in the current season

versus 78 mill USD in 1998/99 (excluding mushrooms, potatoes and potato-products). It will result from lower receipts from exports and remaining growth tendency in imports of tropical fruits combined with increasing expenditure on imports of vegetables from northern hemisphere. Low receipts from exports of frozen fruits and vegetables (main Polish exportable products as regards horticulture) will trigger overall decline in exports. Lower strawberry prices and lower export volume of other frozen fruits will have crucial impact on the decline in export receipts. Average export prices of frozen fruits will remain unchanged from the last season. Thus lower receipts shall result from declining volume of their sales. Due to collapse of former Russian markets receipts on exports of cooled berry fruits, apples and majority of ground vegetables will also decline. Only apple concentrate exports will generate higher revenue. Increase in export prices shall fully compensate decline in the volume of their exports.

5. Due to poor crops retail price index of fruit and vegetables in the 1999/2000 season will exceed the index of food prices. The share of expenditure on fruit and vegetables in total household expenditure on food will reach 6 and 8% respectively. Contracted eastern markets will relax decline in supplies of fresh vegetables for direct consumption onto domestic market. In effect decline in their supply will not be as much as production decline. According to preliminary estimates the consumption vegetable and their products in the 1999/2000 season may total 121 kg per capita versus 131 kg in the previous season. Per capita fruit consumption will decline just slightly from 56 to 55 kg. Relatively insignificant decline in fruit consumption results from increasing role of tropical fruits and their products in peoples' diets.

6. Developments in procurement prices of fruits and vegeta-

bles indicate that long-term growth tendency in the area of orchards is to remain. Such tendency in the area of raspberries has been hampered. Long-term

downward tendency in the area of strawberries, tomatoes and cucumbers still persists. Reduction in the area planted is expected in case of currant planta-

tions. Agro-technical improvement is expected. In the year 2000 the area of majority of ground vegetables is forecast to increase.